

Xứ Nẫu

Chiếu Huýnh

Nói đến xứ "NẤU" là mọi người đều nghĩ ngay về quê hương của hai nơi Bình Định và Phú Yên. Nơi đây có nhiều cảnh đẹp, những di tích lịch sử đã để lại nhiều cảm xúc sâu đậm cho những ai một lần ghé đến. Đặc biệt là giọng nói và những phương ngữ mà người dân dùng ở đây.

Từ "nẫu" được dùng như một đại từ danh xưng thứ ba rất đặc trưng mà không có vùng miền nào trên đất nước ta sử dụng.

Thương chi cho uổng tấm tình

Nẫu về xứ nẫu bỏ mình bơ vơ.

Đó phải chăng là một sự tiếc nuối của chàng trai xứ khác phải lòng người con gái xứ nẫu khi "nẫu" về lại quê hương của mình.

Vì sao lại có từ "nẫu". Nó bắt nguồn từ đâu?

Ngược dòng lịch sử kể từ khi Nguyễn Hoàng vào trấn thủ phương Nam vào năm 1558 (phía Nam dãy Hoành Sơn). Nguyễn Kim có hai người con trai là Nguyễn Uông và Nguyễn Hoàng. Ông đã có công phò Lê, diệt Mạc. Trịnh Kiểm là con rể, một người có tài và được Nguyễn Kim tin dùng. Vì tranh giành quyền lực nên Trịnh Kiểm đã lập mưu sát hại Nguyễn Uông. Nguyễn Hoàng lo sợ rồi cũng đến lượt mình nên nhờ chị ruột xin Trịnh Kiểm cho vào trấn thủ phía Nam. Trước khi đi Nguyễn Hoàng mật cho người thân tín đến hỏi ý kiến của Nguyễn Bình Khiêm (Trạng Trình) và chỉ nhận được câu nói "*Hoành sơn nhất đái vạn đại dung thân*". Ý nói là vào phía Nam sẽ được yên bình và có cơ hội phát triển.

Được vua Lê và Trịnh Kiểm chấp nhận, Nguyễn Hoàng cùng một số thuộc cấp thân tín lên đường vào Nam. Dân chúng nghèo chưa có sản nghiệp cũng theo ông vào miền đất mới lập nghiệp. Thời gian đầu những vùng từ đèo Cù Mông đến đèo Cả được coi là vùng biên viễn xa xôi. Đến năm 1611 thì cho thành lập các phủ huyện. Các đơn vị hành chính dưới huyện được gọi là phường, **nậu**,...

Về sau các từ phường, nậu bị bãi bỏ. Dần dần biến nghĩa. Từ phường được dùng như một tổ chức buôn bán các mặt hàng đặc trưng còn *từ nậu để chỉ một nhóm người làm chung một nghề* và có người đứng đầu gọi là **đầu nậu**. Chẳng hạn **nậu nguồn** chỉ nhóm người làm nghề rừng, **nậu nại** chỉ nhóm người làm nghề muối.

Câu ca dao:

"Ai về nhắn với nậu nguồn

Mít non gửi xuống cá chuồn gửi lên"

một phần nào đã thể hiện sự giao lưu cũng như tình cảm giữa miền xuôi và miền ngược lúc bấy giờ.

Lâu dần từ "**nậu**" biến thành từ "**nẫu**" và thành một **đại từ nhân xưng ngôi thứ ba có nghĩa là "họ"** như bây giờ. Người dân của hai xứ Bình Định và Phú Yên khi nói không phân biệt được thanh hỏi và thanh ngã và thế là từ "nẫu" trở thành phổ thông nơi ấy.

Giờ đây Bình Định và Gia Lai chung một nhà còn Phú Yên về với Daklak. Không còn tên như xưa nữa. Cao nguyên đại ngàn và biển cả lại gắn bó với nhau để cùng phát triển. Từ "Nẫu" lâu đời này không biết có còn mãi hay không?